

Voor verzetsman Nico Kolenberg kwam bevrijding een dag te laat

Op zondag 6 mei 1945 vierde heel Nederland feest. West-Nederland was weliswaar nog niet door de Canadezen bevrijd, maar niets kon meer de vreugde over de capitulatie van het Duitse leger onderdrukken. Ook de leden van de Binnenlandse Strijdkrachten die op zondag 6 mei de boerderij van Koeman in Westerblokker bewaakten, konden zich niet aan de vreugderoes van de op handen zijnde bevrijding onttrekken.

'Wij waren daar in feeststemming gelegerd. De spanning was eraf,' verteld de nu in Hoorn woonachtige Willem Lips. Hij behoorde tot de groep De Streek (Hoogkarspel, Lutjebroek en Grootebroek) van de BS die op de 6e mei was belast met de bewaking van de boerderij van Koeman. Verondersteld werd namelijk dat daar NSB-leider Anton Mussert zou zitten. Later bleek dat bericht onjuist. Inmiddels echter was de bewaking van de boerderij op een drama uitgelopen. De toen 26 jaar oude Lutjebroeker Nico

Kolenberg, één van de ongeveer dertig BS-ers die bij de actie in Westerblokker waren betrokken, werd in koelen bloede neergeschoten door een passerend lid van de Wasserschutzpolizei.

Willem Lips over de dramatische gebeurtenis op die zondagmiddag: 'Onze opdracht was om de boerderij te omsingelen. Als Mussert zich zou vertonen moesten we hem levend in handen krijgen. De overige leden van de groep kende ik nauwelijks. De leiding van de actie was in handen van Jan Kes, de plaatselijke politiemans in Hoogkarspel. Mijn zwager, Freek Sinnige, was in die tijd plaatselijk commandant van de groep De Streek. Ikzelf, Haarlemmer van geboorte, raakte er bij betrokken, omdat ik was ondergedoken bij de ouders van mijn toenmalige verloofde in Hoogkarspel. Als oud-militair wilde ik niet in Duitsland te werk worden gesteld.

In de nacht van 5 op 6 mei hadden we ons allemaal verzameld op de boerderij van Van Diepen aan de Binnenwijzend. Op zondagmiddag 6 mei hadden we de groep die al rond de boerderij van Koeman lag, afgelost. Allemaal kregen we een plek aangewezen en iedereen was gewapend met een stengun of lichte mitrailleur. Ikzelf lag in de gang van de boerderij recht tegenover die van Koeman. Nico Kolenberg lag samen met zijn maat Herman Botman buiten in een greppel op de hoek van Westerblokker en het Unjerpas (nu: Kolenbergstraat). Toen ik vanuit mijn schuilplaats vanuit de richting Hoorn twee mannen van de Wasserschutzpolizei aan zag komen fietsen, dacht ik: 'Laat maar fietsen'. Even later hoorde ik een schot. Weer wat later zag ik ze terugkomen met in hun midden Herman Botman. Ik kon niets doen. Ik durfde niet te schieten uit angst onze eigen man te raken'.

Wat was er gebeurd? De belangrijkste getuige, Herman Botman, die naast Nico Kolenberg lag, is een jaar of tien na de oorlog gestorven en kan het ons niet meer vertellen. Wel zijn er aantekeningen van een stafid van het gewest Noord-Holland Noord van de Binnenlandse Strijdkrachten. In deze aantekeningen (opgenomen in het boek: *De mannen van overste Wastenecker. De geschiedenis van de BS in Noord-Hollands Noorderkwartier*) staat onder zondag 6 mei te lezen: '16.00 uur: Het is gebleken dat Mussert niet in Westerblokker is. Eén van onze mannen die de boerderij bewaakten, is doodgeschoten. De man (Nico Kolenberg) lag in het gras op zijn stenen, toen een paar moffen langskwamen die hem sommeerden om op te staan. Toen de man opstond zagen zij de stenen liggen en hebben hem direct neergeschoten.'

Willem Lips: 'Ik denk dat die 'mof' —later

Oud BS-er W. Chr. N. M. Lips wijst de plaats aan waar Nico Kolenberg werd neergeschoten

bleek dat het een NSB-er was— van die sten is geschrokken en heeft gedacht: Hij eraan of ik eraan.'

Nico Kolenberg werd blijkens een krantebericht uit die tijd in de rug getroffen en was op slag dood. Zijn kameraad Herman Botman is meegenomen naar Hoorn, waar hij de volgende dag werd vrijgelaten. Nadat de vijand uit het zicht was verdwenen, kwam de groep BS-ers tevoorschijn. Diep verslagen. Willem Lips: 'Niemand had dit nog verwacht.' De enige die er kennelijk een voorgevoel van had gehad, was Nico Kolenberg zelf. Die morgen immers had hij na het bijwonen van de heilige mis in Blokker zijn ring en portefeuille aan een kameraad overhandigd met de woorden: 'Ik ga er goed op aan, maar als ik niet terugkom, geef die dan aan mijn moeder.' Het stoffelijk overschot van Nico Kolenberg werd direct na het drama naar het lijkenhuisje in Blokker gebracht. Daar werd zijn lichaam door Freek Sinnige, plaatselijk commandant van de groep De Streek, officieel geïdentificeerd en werd een notariële akte opgesteld. De wapens werden — bedekt met gemaaid gras — op een bakfiets teruggebracht naar de boerderij van Van Diepen. 'Het barstte op straat nog van de moffen, want ik kan mij herinneren dat ik me op het kerkhof nog een poosje schuil heb gehouden,' schetste Willem Lips de situatie op die zondagmiddag.

Het antwoord op de vraag hoe het mogelijk was dat er op 6 mei, een dag na de capitulatie, nog gewapende Duitsers op straat liepen en de Binnenlandse Strijdkrachten niet openlijk opereerden, is te vinden in de aantekeningen van het al eerder geciteerde gewestelijke staflid van de BS. Op zondag 6 mei werd genoteerd: 'Dagorder van Prins Bernhard. Bovendien bericht dat de BS eerst gewapend op straat mag nadat de Canadezen het gehele land hebben bevrijd. Dit tijdstip zal door de radio bekend worden gemaakt.' Om 21.00 uur noteert hij: 'Nog eens naar de staf, naar aanleiding van het radiobericht dat de Canadezen vannacht om 0.00 uur zullen binnenrukken. In Alkmaar en Enkhuizen heeft de BS de macht van de Duitsers overgenomen. De Duitsers zijn geconsigneerd in hun verblijven...'

Voor Nico Kolenberg kwam de bevrijding van West-Friesland enkele uren te laat. Een krantebericht uit die tijd meldt: 'Temidden van de vreugde van de eerste bevrijdingsuren stond Nico Kolenberg in Blokker op zijn post in den ernst van den plicht dien hij nog te vervullen had. Hij dacht aan vrede en vrijheid, aan terugkeer naar huis en verloofde. Wie dacht er toen nog aan strijd en dood? Hij had order gekregen in geen geval te schieten. Maar de laffe vijand schoot wel.

En Nico viel. In het kamp van zijn sectie, de stille boerderij in Blokker, heerste verslagenheid. In Lutjebroek kwam een rouwfloers de vreugde verstoren. In het ouderhuis werd het stil en droef, zijn verloofde weende den nacht door....'

Op woensdag 9 mei werd het stoffelijk overschot van Nico Kolenberg met militaire eer begraven op de RK-begraafplaats in Lutjebroek. Een jaar later werd op initiatief van het Nico Kolenberg-comité een monument ter nagedachtenis van Nico Kolenberg onthuld en aan de familie overgedragen. Eerder al, op 6 september 1945, hadden B en W van Grootebroek besloten de Spruitstraat in Lutjebroek, waar de ouderlijke woning van Nico Kolenberg stond, om te dopen in Nico Kolenbergstraat. In Westerblokker, op de plaats waar Nico Kolenberg omkwam, werd het voormalig Unjerp pad naar hem vernoemd.

De moordenaar van Nico Kolenberg, een uit Bloemendaal afkomstige NSB-er, werd door het Amsterdamse Bijzonder Gerechtshof veroordeeld tot 10 jaar gevangenisstraf. Na zijn arrestatie, enkele weken na de moordaanslag, heeft hij nog een poging gedaan zijn excuses aan de moeder van Nico Kolenberg te maken. 'De arrestantenwagen heeft voor het ouderlijk huis gestaan, maar mijn schoonmoeder wilde hem niet zien,' aldus mevrouw Rie Kolenberg-van Velzen, een schoonzuster van Nico Kolenberg. Wel

BEVELHEBBER
NEDERLANDSCHE STRIJDKRACHTEN
HOOFDKWARTIER TE VELDE
1945

*by ten mitbraden mit den achteren dienst
by de Binnenlandse Strijdkrachten, is het
my een bevoegdte te langte dagen weg myn
erkenntelghied en myn dank seit te
spreken voor de toevryding en de
belangryke diensten, welke te ten behoeve
van ons land hebt betoond.*

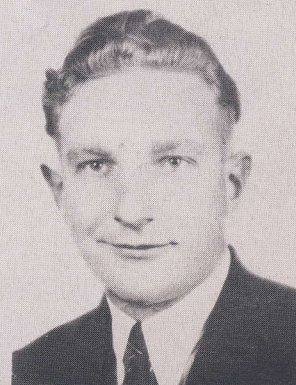
*Ik hoop, dat te ook in de toekomst
met dezelfde toevryding hore diensten aan
het Nederlandsche volk ten nutte gult
kunnen maken.*

*Mijn beste wensen voor ten
verdere levensloop mogen te vergezellen.*

Bernhard

heeft de familie later haar medewerking verleend aan een verzoek om gratie. Dat resulteerde er uiteindelijk in dat de moordenaar van Nico Kolenberg na negen jaar vrijkwam....

Christa van Hees

IN MEMORIAM

Nicolaas Petrus Kolenberg.

In dienst van het Vaderland, onverwachts
gevallen te Westerblokker 6 Mei 1945,
op den leeftijd van 26 jaren en begraven
den 9en d a v. op het R.K. Kerkhof
te Lutjebroek.